

**ЕСТЕТИЧНА КУЛЬТУРА СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ:
СУЧАСНІ ВИМІРИ І ПЕРСПЕКТИВИ**

У статті висвітлюються наукові позиції щодо актуалізації проблеми формування естетичної культури студентської молоді. Розкрито сутнісні характеристики естетичної культури особистості. Окреслено особливості студентського віку, виховного потенціалу позааудиторної діяльності університету. Схарактеризовано критерії, показники естетичної культури майбутніх хореографів – когнітивний, емоційно-ціннісний, естетично-діяльнісний. Визначено принципи виховання естетичної культури майбутніх хореографів. Зроблено акцент на позааудиторній діяльності як стрижневому чиннику формування естетичної культури майбутніх хореографів.

Ключові слова: естетична культура, студентська молодь, студентський вік, позааудиторна діяльність.

Масштабність, глибина і динамізм духовних, соціально-економічних процесів у світі загострюють питання якості освіти на всіх її рівнях, особливо щодо професійної підготовки нової генерації педагогів, здатних як до професійного саморозвитку та життєвої самореалізації, так і до формування в молодого покоління духовної свідомості нації, естетичної культури.

Проблема естетичної культури висвітлюється у працях Т. Бабенко, Ю. Борєва, І. Гончарова, М. Киященка, Л. Коваль, І. Кругленко, А. Лебедевої, Л. Масол, Н. Миропольської, В. Передерій, В. Стрілько, В. Тернопільської, Ю. Фохт-Бабушкіна, О. Хом'як, Т. Цвілих, Г. Шевченко, А. Щербо, В. Ядова та ін.

Тому, виходячи з окресленого, метою статті є розкриття сутнісних характеристик естетичної культури майбутніх хореографів у позааудиторній діяльності під час навчання в університеті.

© Лю Сіньтін

Естетичну культуру ми визначаємо як особистісне утворення, що характеризується здатністю індивіда сприймати, оцінювати й усвідомлювати прекрасне у повсякденному житті, природі, мистецтві та забезпечує можливість естетично освоювати дійсність за законами краси, адаптацію, самореалізацію його в суспільстві.

Естетична культура як здатність до адекватного естетичного освоєння дійсності виявляється не тільки в естетичній діяльності людини, але і в процесі естетичного сприйняття зокрема в будь-якій творчій діяльності, у побуті, у повсякденній поведінці людей. Естетична культура історично конкретна й безпосередньо пов'язана з естетичним ідеалом, в якому втілені уявлення про прекрасне, що властиве як окремій особистості, так і певному соціальному прошарку, групі людей.

Показником когнітивного критерію естетичної культури майбутніх хореографів окреслюємо розуміння ними сутності естетичної культури особистості, механізмів її прояву та усвідомлення необхідності виявлення в життєдіяльності, розвинутої рефлексії. До показників емоційно-ціннісного критерію відносимо наявність естетичних потреб, емоційно-позитивного ставлення до творів мистецтва, оточуючої дійсності. Уміння емоційно відгукуватись під час сприйняття творів мистецтва, оточуючої дійсності та давати їм естетичну оцінку у формі розгорнутого оцінного судження, виходячи з власного естетичного досвіду, свідомо регульована діяльність, поведінка на основі культурних норм, правил, оволодіння естетичними вміннями, навичками презентують естетично-діяльнісний критерій. Це докладно висвітлено в низці статей Л. Петько [4; 5; 11].

Студентський вік є оптимальним для розвитку ціннісно-сміслових структур свідомості особистості й характеризується як завершальний етап підготовки до вступу в самостійну професійну діяльність. У цьому віці моральні установки виявляються в майбутньому як ціннісні орієнтації в практичній діяльності й поведінці особистості. Саме в цьому віці зростає роль переконання і відповідальності за той чи інший життєвий вибір, за свої ціннісні орієнтації, зміцнюються такі якості, як цілеспрямованість, рішучість, наполегливість, самостійність, ініціативність, уміння керувати собою, підвищується інтерес до духовних і моральних проблем.

На думку вчених, це сензитивний період для розвитку основних соціальних потенцій людини та для завершення формування особистості в усіх її проявах. Цей вік вважають «золотим віком» людини, оскільки у цей період найвищого розвитку досягають всі функціональні рівні організму [2, с. 102].

М. Дяченко визначає такі напрямки розвитку особистості студента як майбутнього фахівця: формування професійної спрямованості та необхідних для цього здібностей; удосконалення психічних процесів та досвіду особистості; збільшення почуття обов'язку, відповідальності, зміцнення життєвої позиції студента, зростання соціальної, духовно-естетичної та моральної зрілості; удосконалення процесу самовиховання у формуванні якостей, необхідних для майбутнього спеціаліста; зміцнення професійної самостійності й готовності до майбутньої практичної роботи [1, с. 32-34].

Проблема формування естетичної культури у вищій школі особливо загострилася останніми роками, що зумовлено низкою причин. Так, більшість студентів залишаються байдужими до мистецтва, хоча у своїх відповідях зазначали про його роль і значущість. Існує значний розрив у рівнях сформованості естетичної культури між студентами різних факультетів навіть у межах одного навчального закладу.

Ж. Вайдяну критикує незадовільну з точки зору організації неповну за змістом естетичну культуру сучасної молоді. Однією з причин її недоліку вчений вважає невміння й недостатню наполегливість викладачів у вихованні естетичного, творчого ставлення студентів до оточуючої дійсності. На його думку, кожна молода людина має бути підготовлена до цього як у теоретичному, так і в практичному сенсі, що неабиякою мірою зумовлюється відповідною підготовкою викладачів, їхнім високим рівнем естетичної культури [12].

Зважаючи на такий контекст, необхідно наголосити на встановленні емоційного балансу особистості студента й середовища, міжпредметних зв'язків у вихованні естетичної культури, тобто обов'язковості його концепції для всіх без винятку навчальних дисциплін у вищій школі.

До принципів, на яких базується виховання студентів, можна віднести: гуманізм і толерантність, повагу до студентів, їх цінностей, переконань, політичних симпатій, релігійних уподобань; урахування індивідуальних нахилів і здібностей студентів, рівня їх інтелектуального та загальнокультурного розвитку, специфіки курсу навчання й майбутньої спеціальності; партнерство як форму стосунків між викладачами і студентами, співпрацю у вирішенні питань навчання, відпочинку, побуту, широке використання можливостей органів студентського самоврядування, підтримку та стимулювання студентських ініціатив; єдність навчання, виховання та науково-дослідної роботи, що передбачає добросовісне виконання кожним студентом своїх функціональних обов'язків і громадських доручень, участь у науково-дослідній роботі та громадському житті групи, курсу, факультету, інституту, університету; цілісність і системність виховного впливу на студентів деканату, кафедр, інших структурних підрозділів інституту, викладачів, органів студентського самоврядування; пріоритет загальнолюдських цінностей, їх органічне поєднання з цінностями національними [6; 9]. Процес становлення студента як спеціаліста складається з декількох етапів: усвідомлення соціальної ролі праці фахівця певної галузі, сприйняття вимог професії, усвідомленого висування цих вимог до себе, самовиховання необхідних якостей, що моделюють особистість професіонала, самореалізація у творчій діяльності. Професійне становлення майбутнього спеціаліста відбувається у процесі його включення у виховну, навчальну, наукову, позааудиторну та громадську діяльність [5; 9; 11].

Стратегія естетичного виховання в умовах вищих навчальних закладів, на наш погляд, має спиратися на цілісне уявлення про систему особистісних властивостей студентів, що регулюють діяльність психічних процесів, урахувати їхні вікові особливості, узгоджувати умови, форми й методи виховного впливу з внутрішньою логікою розвитку індивідуальності.

З огляду на це, мету позааудиторної діяльності можна визначити як виховання всебічно й гармонійно розвинутої особистості студента, його творчих здібностей, естетичної культури. Серед принципів позааудиторної роботи пріоритетними є такі: добровільна участь у ній студентів; суспільна спрямованість; ініціатива і самодіяльність студентів; розвиток винахідливості, студентської технічної та художньої творчості; усебічна фізична підготовка; взаємодія різних форм і видів.

На думку Л. Петриченко, участь студентів у позааудиторній роботі є продовженням аудиторної роботи або окремим елементом у процесі підготовки майбутнього фахівця [7]. Так, серед основних форм організації позааудиторної роботи студентів можна виокремити: науково-дослідницьку [3], пошукову роботу; виконання домашніх завдань; участь у конференціях, круглих столах, семінарах; змаганнях, іграх, конкурсах; різного виду практиках; участь у роботі гуртків, секцій, студій; допомога соціальним службам, волонтерська діяльність тощо. У свою чергу, за В. Разумним, формула естетичного виховання діалектично взаємопов'язує потреби, переживання та діяльність [8] конкретного індивіду.

У ході дослідження нами встановлено, що позааудиторна діяльність студентів – це процес, в якому домінує елемент самореалізації. Саме завдяки їй відбувається гармонізація внутрішніх та зовнішніх факторів формування естетичної культури студентів, створюються сприятливі умови для задоволення тих потреб, які в процесі аудиторної роботи не можуть повністю задовольнитися. Позааудиторна робота має бути орієнтована на особистість студента. Відтак однією із важливих ланок модернізації

навчально-виховного процесу у вищій школі є активізація позааудиторної та самостійної роботи студентів.

У процесі формування естетичної культури важливо створити для студентів умови, які спонукають до переживання приємного (позитивних емоцій, почуттів, симпатій, зацікавленості) і є необхідними чинниками для розвитку естетичної культури. Адже через естетичну культуру здійснюється й процес духовного збагачення особистості. Вона поступово стає більш вразливою, чуйною.

Отже, зміст естетичного виховання в позааудиторній діяльності університету акумулюється в розвитку у студентів художнього сприйняття, уміння бачити прекрасне в мистецтві, музиці, природі, житті, майбутній професійній діяльності, формуванні художніх смаків, пов'язаних зі сприйняттям і переживанням прекрасного; розкритті краси майбутньої професії, її результатів, моральної насолоди й задоволення від виконання громадянського обов'язку; розкритті краси мови, емоційних відтінків слова як засобу спілкування людей.

Поза сумнівом, сьогодення зумовлює необхідність пошуку нових підходів до проблеми виховання естетичної культури студентської молоді, особливо майбутніх фахівців мистецьких спеціальностей, найголовнішими рисами яких є висока духовність, естетична компетентність, уміння емоційно відгукуватися під час сприйняття творів мистецтва та давати їм естетичну оцінку у формі розгорнутого оцінного судження.

Література:

1. Дьяченко М. И. Психология высшей школы : учеб. пособие / М. И. Дьяченко. – Мн. : Харвест, 2006. – 416 с.
2. Подоляк Л. Г. Психологічна підготовка майбутнього педагога як передумова гуманізації і демократизму вищої освіти / Л. Г. Подоляк, В. І. Юрченко // Освіта і управління. – 2006. – Т. 9. – № 3-4. – С. 99-107.
3. Петько Л. В. Дослідницька діяльність студентів коледжу як одна з умов неперервної освіти [Електронний ресурс] / Л. В. Петько // Актуальні проблеми навчання та виховання людей в інтегрованому середовищі : зб. наук. праць. – К. : Університет «Україна». – 2010. – № 7. – С. 122-134. – Режим доступу : <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/7831>.
4. Петько Л. В. Виховний і професійний аспекти музично-педагогічної спрямованості навчання іноземної мови студентів ВНЗ у системі музично-педагогічної освіти [Електронний ресурс] / Л. В. Петько // Музика та освіта : науково-метод. журнал / засн. МОН України, НАПН України, Київська дитяча академія мистецтв ; гол. ред. Л. М. Масол. – Київ : Педагогічна думка, 2013. – № 3. – С. 14-18. – Режим доступу : <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/7872>.
5. Петько Л. В. У пошуках формули кохання студентами у процесі формування професійно орієнтованого іншомовного навчального середовища в умовах університету [Електронний ресурс] / Л. В. Петько // Наукові записки. Серія «Психолого-педагогічні науки» (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя) / за заг. ред. проф. Є. І. Коваленко. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2015. – № 4. – С. 178-185. – Режим доступу : <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/9936>.
6. Петько Л. В. Впровадження української національної ідеї в процес іншомовної освіти майбутніх педагогів [Електронний ресурс] / Л. В. Петько // Вища освіта України : теоретичний та науково-методичний часопис / засн. Інститут вищої освіти АПН України ; голов. ред. В. П. Андрущенко. – Київ : «Педагогічна преса», 2013. – № 2. – С. 68-74. – Режим доступу : <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/7829>.
7. Полоцкий С. Избранные сочинения / С. Полоцкий ; подгот. текста, статья и комм. И. П. Еремина. – СПб. : Наука, 2004. – 280 с.
8. Сафронов Б. В. Эстетическое сознание и духовный мир личности / Б. В. Сафронов. – М. : Знание, 1984. – 96 с.
9. Тернопільська В. І. Довідник з виховної роботи зі студентами / В. І. Тернопільська. – Тернопіль : Вид-во «Богдан», 2014. – 184 с.
10. Pet'ko Lyudmila. Formation of the professionally oriented foreign language environment for future choreographers at a university in the way of the organization personally meaningful

research activity [Web site] / Lyudmila Pet'ko // Intellectual Archive. – 2014. – Volume 3. – Number 3 (March) – Toronto : Shiny Word Corp. – P. 40-47. – Access mode : <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/7456>.

11. Pet'ko L. V. Formation of professionally oriented foreign language teaching environment in the conditions of university for students of art specialties [Web site] / L. V. Pet'ko // Economics, management, law: problems of establishing and transformation: Collection of scientific articles. Psychology. Pedagogy and Education. – Al-Ghurair Printing & Publishing LLC, Dubai, UAE, 2016. – P. 395-398. – Access mode : <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/9779>.
12. Vaideany C. La structure de la culture esthetique aecole / C. Vaideany // Revue de pedagogic – 1968. – № 17. – P. 76-85.

Лю Синтин

ЭСТЕТИЧЕСКАЯ КУЛЬТУРА СТУДЕНЧЕСКОЙ МОЛОДЕЖИ: СОВРЕМЕННЫЕ ИЗМЕРЕНИЯ И ПЕРСПЕКТИВЫ

В статье освещаются научные позиции относительно актуализации проблемы формирования эстетической культуры студенческой молодежи. Раскрыты сущностные характеристики эстетической культуры личности. Очерчены особенности студенческого возраста, воспитательного потенциала внеаудиторной деятельности университета. Охарактеризовано критерии, показатели эстетической культуры будущих хореографов – когнитивный, эмоционально-ценностный, эстетически-деятельностный. Определены принципы воспитания эстетической культуры будущих хореографов. Сделан акцент на внеаудиторной деятельности как стержневом факторе формирования эстетической культуры будущих хореографов.

Ключевые слова: эстетическая культура, студенческая молодежь, студенческий возраст, внеаудиторная деятельность.

Liu Xintin

STUDENTS' AESTHETIC CULTURE: MODERN DIMENSIONS AND PERSPECTIVES

The article deals with scientific positions concerning the problem of students' aesthetic culture actualization. Essential characteristics of aesthetic culture of the individual are revealed. The peculiarities of student age, educational potential of extracurricular activity in the university are highlighted. The author determines criteria and indicators of future choreographers' aesthetic culture: cognitive (understanding of the nature of aesthetic culture of the personality, mechanisms of its occurrence and realization in life, developed reflection), emotional-evaluative component (the presence of aesthetic needs, emotional and positive attitude to art, surrounding reality, aesthetic- activity component (the ability to emotionally respond during perception of art, surrounding reality and give them an aesthetic evaluation in the form of expanded value judgment based on their own aesthetic experience, consciously regulated activity, behavior based on cultural norms, rules, mastering aesthetic knowledge, abilities, skills). The author takes into consideration on analysis and theory in a variety of different fields, including design, art, music, dance, literature and other aesthetic forms of expression in modern culture. The teaching future choreographers in conditions of university in aesthetics and culture is a mix of lectures, classroom and outdoor activity, where future choreographers do presentations and participate in discussions. The student spend a lot of time together with their study group and come to work together on ideas, projects and presentations.

Education principles of future choreographers' aesthetic culture are determined. Extracurricular activity is shown as the main factor of the future choreographers' aesthetic culture formation. The article puts emphasis on establishing emotional balance of the individual and the environment, interdisciplinary connections in the aesthetic culture education.

Keywords: aesthetic culture, college students, student's age, extracurricular activity.

